

В і д г у к

офіційного опонента на дисертацію

Дудчак Ганни Павлівни

«Підготовка майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Актуальність теми обумовлена тим аспектом, що представники нового покоління викладачів закладів вищої освіти повинні виступати особистістями з високим рівнем професійної компетентності, розвиненими творчими, дослідницькими здібностями, якісно новим рівнем організації освітнього процесу, що базується на діяльнісному підході, забезпечуючи здобувачеві вищої освіти позицію суб'єкта власної пізнавальної діяльності і створювати умови для виявлення його активної позиції.

Очевидним є той факт, що застосування інноваційних управлінських технологій є важливим елементом активного навчання, шляхом активізації освітнього процесу, а також його переорієнтацією з пасивно-репродуктивного, чітко-регламентованого на продуктивно-творчу, креативну діяльність, спрямованого на цілісний розвиток особистості здобувача освіти.

Тому заявлене дослідження є досить важливою і актуальною проблемою в умовах реформування сучасної вищої освіти.

Актуальність дослідження Г. П. Дудчак підтверджується також тим, що дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету «Роль творчої особистості в історії та теорії педагогіки» (номер державної реєстрації 0114U006397), одним із виконавців якої є здобувачка. Тему дисертації затверджено вченою радою Класичного приватного університету (протокол № 2 від 03.10.2019).

Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Аналіз рукопису дисертаційної роботи показав, що обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються результатами теоретичного та практичного досліджень, здійснених дисертанткою, і, в цілому, не викликають сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел (246 найменувань), додатками. Загальний обсяг дисертації становить 404 сторінки, обсяг основного тексту –

212 сторінки. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Дослідницею визначено чотири основних завдання, що реалізовувались на різних етапах наукового пошуку. Для їх реалізації використовувався комплекс взаємопов'язаних дослідницьких методів, котрі досить докладно схарактеризовано у дисертації.

У дослідженні отримано вагомі наукові результати. Оцінюючи дисертаційну роботу за параметром новизни, слід відзначити, що вона є цілковито очевидною і вбачається, насамперед, у ретельному обґрунтуванні сукупності тих чинників, які складають змістове ядро досліджуваного процесу – комплекс організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх магістрів до застосування сучасних управлінських технологій.

Дисертацію презентує високий рівень *наукової новизни*, де автором *уперше* розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено комплекс організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх магістрів до застосування сучасних управлінських технологій, а саме: імплементація змісту сучасних управлінських технологій в проєкти навчальних модулів обраних освітніх компонентів; культивування ціннісних установок на освоєння теоретичної основи сучасних управлінських технологій засобами проблемного та інтерактивного викладання; насичення практичної складової підготовки вправами та завданням, що відтворюють сутнісні ознаки технологій управління якістю та управління проєктами; забезпечення контролю самостійної роботи майбутніх магістрів з використанням сучасних управлінських технологій; структурно-функціональну характеристику готовності майбутніх магістрів до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності, що включає мотиваційно-цільовий, когнітивно-змістовий та праксеологічно-діяльнісний компоненти;

– конкретизовано понятійний конструкт «готовність майбутніх викладачів ЗВО до застосування сучасних управлінських технологій в професійній діяльності» як інтегративну характеристику здобувачів освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», який відображає актуальний стан їх когнітивно-змістової та праксеологічно-діяльнісної підготовленості й мотиваційно-цільової змобілізованості, що надає змогу ефективного використання сучасних інструментів планування, мотивації, організації та контролю педагогічних та адміністративних процесів у вищій школі.

– удосконалена понятійно-термінологічна база застосування управлінських технологій, зокрема уточнено: сутність поняття «технологія» як сукупність знань про послідовність окремих взаємозв'язаних виробничих операцій, що мають чітко визначену мету та передбачають застосування

впорядкованих способів і методів впливу на предмет технологічних змін; поняття «управлінські технології» як послідовності окремих взаємозв'язаних виробничих операцій, що виконує управлінський і основний персонал організації з метою досягнення організаційних цілей шляхом застосування впорядкованих способів і методів впливу на предмет технологічних змін в межах моделі і методології, визначених вищим керівництвом;

– набуло подальшого розвитку використання проблемного методу, інтерактивних і контекстних технологій у процесі викладання обраних дисциплін циклу загальної та професійної підготовки

Текст оформлено відповідно до встановлених вимог, що дає можливість чітко фіксувати новизну підходу авторки до аналізу ключових понять дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблено та впроваджено в магістерську підготовку майбутніх викладачів закладів вищої освіти:

– навчально-методичний комплекс дисципліни «Ділове адміністрування в системі освіти» для спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», який містить силабус, методичні рекомендації до проведення практичних і семінарських робіт, методичні рекомендації до виконання самостійної роботи;

– оновлені навчально-методичні комплекси дисциплін циклу загальної та професійної підготовки спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», включно з такими важливими змінами, як-от: в освітньому компоненті «Основи особистісного та професійного розвитку педагога» посилено акцент на перспективних інструментах самоменеджменту та прийняття управлінських рішень; освітній компонент «Педагогічна майстерність» доповнено модулем «Лідерський стиль керівництва командами» та розширено питаннями щодо посилення професійної рефлексивності; в освітньому компоненті «Методологія наукових досліджень в освіті» модернізовано модуль «Методи збору та аналізу даних»;

– авторський опитувальник «Діагностика стану готовності майбутніх магістрів до застосування управлінських технологій у професійній діяльності».

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Запорізького національного університету, Університету імені Альфреда Нобеля, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Класичного приватного університету, що підтверджено оригіналами відповідних довідок.

Теоретичні положення, авторські науково-методичні розробки та висновки дослідження створюють основу для вдосконалення процесу професійної підготовки майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні,

педагогічні науки, зокрема, забезпечення їхньої готовності до застосування інноваційних управлінських технологій у професійній діяльності.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Авторкою здійснено спробу неупередженого осмислення тих процесів, завдяки яким вона відкриває нові горизонти наукових обґрунтувань підготовки майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування інноваційних управлінських технологій в освітньому процесі, які значно розширюють та поглиблюють розуміння природи професіоналізму людини, відкриваючи тим самим нові підходи до діяльності сучасного педагога закладу вищої освіти.

У першому розділі – «Теоретичні засади підготовки майбутніх викладачів вищої освіти до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності» авторкою презентовано науково-теоретичні витоки ключових понять дослідження; подано підготовку майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування інноваційних управлінських технологій в освітньому процесі як наукову проблему; визначено термінологічну та змістову основу ключових дефініцій дисертації: «технології», «управління», «менеджмент», «керівництво», «управлінські технології», «сучасні управлінські технології».

Г. П. Дудчак обґрунтовано, що управлінські технології можна розглядати як сукупність знань про послідовність окремих взаємопов'язаних виробничих операцій, які виконує управлінський та основний персонал організації з метою досягнення організаційних цілей шляхом застосування впорядкованих способів і методів впливу на предмет технологічних змін у межах моделі й методології, визначених вищим керівництвом. Серед найбільш перспективних інноваційних технологій управління обрано технологію управління проектами та технології управління якістю, як найбільш потужна й перспективна сукупність засобів, які завдяки кваліметрично обґрунтованим індикаторам та перманентному зворотному зв'язку забезпечують максимально об'єктивне спостереження за процесом і результатами діяльності зацікавлених сторін..

У другому розділі – «Науково-методичне забезпечення процесу формування готовності майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності» здобувачкою обґрунтовано критерії та показники готовності майбутніх магістрів до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності. На цій основі сформульовано дефініцію понятійного конструкта «готовність майбутніх викладачів ЗВО до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності» як цілісне багатокomпонентне утворення, інтегративну властивість особистості педагога

вищої школи, що визначає його актуальний стан когнітивно-змістової та праксеологічно-діяльнісної підготовленості й мотиваційно-цільової змобілізованості, яка надає змогу ефективного використання сучасних інструментів планування, мотивації, організації та контролю за педагогічними та адміністративними процесами у вищій школі. Визначено і теоретично обгрунтовано організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів ЗВО до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності.

Третій розділ дисертації «Дослідно-експериментальна робота з формування готовності майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності» присвячено висвітленню етапів дослідно-експериментальної роботи, поетапної експериментальному обгрунтуванню дієвості запропонованих організаційно-педагогічних умов та аналізу результатів експерименту.

Загальну логіку експериментальної роботи побудовано відповідно до мети й завдань дослідження, що передбачало: визначення етапів роботи та розроблення дослідної програми; проведення констатувального, формувального й контрольного етапів педагогічного експерименту; визначення кінцевого рівня сформованості досліджуваного явища.

Експериментально доведено суттєвий вплив на підвищення рівня сформованості готовності майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування сучасних управлінських технологій у професійній діяльності реалізованими організаційно-педагогічними умовами.

Що ж стосується загальних висновків до дисертації, то вони в цілому відображають одержані дослідницькі результати на теоретичному й практичному рівнях.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. У 10 публікаціях у повному обсязі відображено основні результати дисертаційного дослідження. Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи. На основі здійсненого аналізу проміжних і кінцевих результатів наукового пошуку ми дійшли висновку щодо її високої оцінки, теоретичного і практичного значення, а також перспективності. Разом із тим, видається необхідним зупинитися на певних побажаннях роботи, які спонукають до дискусії.

1. Обґрунтування актуальності теми звучить переконливо, але було б корисно включити більше конкретних статистичних даних або прикладів, що ілюструють поточний стан використання сучасних управлінських технологій педагогами вищої школи України. Це додало б можливість підкреслити важливість їх популяризації та впровадження в практику підготовки майбутніх магістрів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

2. Бажано було б конкретизувати, чому саме технології управління проектами та технології управління якістю були обрані серед інших. Варто пояснити, які їхні характеристики роблять їх особливо корисними для викладачів ЗВО. Те пояснення, що знайдено нами в тексті вважаємо недосконалим. До того ж, важко погодитися з позицією автора, згідно якої такі управлінські технології як технології лідерства, ризик-менеджменту, командоутворення не потрапили до цього переліку.

3. Обрані статистичні методи і критерії потребують більш детального обґрунтування. Зокрема, не достатньо пояснено доречність використання критерію Крускала-Волліса для порівняння результатів педагогічного експерименту.

4. У тексті авторка іноді оперує такими застарілими поняттями як «навчально-виховний процес» (стор. 23, 44), «навчальний процес» (стор. 33, 119, 165), «навчальний заклад» (стор. 66) тощо, тоді як у Законі України «Про освіту» закріплені терміни «освітній процес», «заклад освіти». Бажано було б використовувати більш усталені академічні понятійні конструкти, що задекларовані на законодавчому рівні.

5. У розробленому авторському діагностичному інструментарії варто було б врахувати вік та досвід роботи респондентів; виявити, які управлінські технології вони використовували у своїй професійній діяльності та відслідкувати успішність застосування управлінських технологій після курсу навчання.

6. Вважаємо недоцільним використання у роботі російськомовних ресурсів [113, 114] через військову агресію росії проти України.

Висловлені зауваження мають суто рекомендаційний характер, ніяк не знижують її наукової цінності та є приводом для наукової дискусії. У цілому, рецензована робота вирізняється оригінальністю, глибиною теоретичного аналізу і новизною методичних пропозицій.

Загальні висновки і оцінка дисертації. Констатуємо, що дисертаційна робота, безсумнівно, містить значні наукові доробки та нові, раніше не захищені наукові положення.

Дисертація Дудчак Ганни Павлівни на тему «Підготовка майбутніх магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки до застосування

сучасних управлінських технологій у професійній діяльності» має важливе значення для сучасної педагогічної теорії та практики, є самостійною, завершеною науковою роботою, має істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, вирішує важливу проблему теорії і методики професійної освіти, відповідає нормативним вимогам стосовно дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її авторці може бути присвоєно науковий ступінь доктора філософії зі спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри педагогіки та
психології освітньої діяльності
Запорізького національного
університету, доктор педагогічних наук,
професор

О. І. Іваницький

Підпис О. І. Іваницького засвідчую

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Ю. О. Каганов